

Avdelning: Miljöövervakningen
Handläggare: Arne Jonsson
Telefon: 08-508 28 939
Fax: 08-508 28 808
E:post: arne.jonsson@miljo.stockholm.se

MHN 2006-11-21 p 10

Remiss från Miljö- och samhällsbyggnadsdepartementet avseende KOM(2006) 397 slutlig – Förslag till Europaparlamentets och rådets direktiv om miljökvalitetsnormer inom vattenpolitikens område och ändring av direktiv 2000/60/EG samt Meddelande från kommissionen till rådet och Europaparlamentet – Samordnade åtgärder för att förebygga och begränsa kemisk förorening av ytvatten i Europeiska unionen

Remiss från kommunstyrelsen

Förslag till beslut

1. Tillstyrka remissen under förutsättning att förvaltningens synpunkter beaktas
2. Särskilt betona behovet av metoder för kvantifiering av diffusa utsläpp från varor och material
3. Justera beslutet omedelbart

Carl-Lennart Åstedt

Urban Jonsson

Bakgrund

Genom ramdirektivet om vatten (2000/60/EG) har en moderniserad, omfattande och effektiv strategi mot kemisk förorening av ytvatten införts. Enligt artikel 16 skall kommissionen lägga fram ett förslag med särskilda åtgärder mot föroreningar som utgör en betydande risk för vattenmiljön. Som ett första steg i denna strategi antogs 2001 en förteckning över prioriterade ämnen (beslut nr 2455/2001/EG) med 33 ämnen som ansågs utgöra hot på gemenskapsnivå. Vissa av dessa prioriterade ämnen har definierats som prioriterade farliga ämnen för vilka det gäller att utsläpp och spill skall upphöra eller stegvis elimineras. Andra ämnen har varit föremål

för granskning, och två av dessa har i detta förslag förts upp på listan över prioriterade farliga ämnen.

I den nu föreliggande remissen presenteras förslaget på miljökvalitetsnormer för dessa 33 prioriterade ämnen och vissa andra föroreningar. Vad gäller vidare åtgärder för att förhindra förorening konstaterar Kommissionen att det är mest kostnadseffektivt, flexibelt och proportionerligt att överlåta deras utformning till medlemsstaterna.

I *Program för Stockholms vattenarbete 2006-2015* utpekas miljögifter tillsammans med övergödning som de största vattenkvalitetsproblemen i Stockholm. Sedimenten innehåller i vissa fall mycket höga halter av tungmetaller och organiska miljögifter. Även i grundvattnet har höga halter av tungmetaller påträffats. Vattenprogrammet är framtaget med grundtankarna i Vattendirektivet som utgångspunkt och innehåller ett stort antal åtgärder som syftar till att uppnå Vattendirektivets mål om god vattenstatus i Stockholms sjöar till 2015 enligt de bedömningsgrunder som kommer att gälla för Sverige.

Stadsledningskontoret ursprungliga remisstid sträckte sig till den 1 november. Då det inte var möjligt för Miljö- och hälsoskyddsnämnden att behandla remissen till det datumet har Miljöförvaltningen utverkat anstånd till den 22 november. Stadsledningskontoret har även sänt remissen till Stadsbyggnadsnämnden och Stockholm Vatten AB.

Förvaltningens synpunkter

Förvaltningen välkomnar ett viktigt verktyg i miljöarbetet. Miljökvalitetsnormer behövs för att bedöma i vilken utsträckning särskilda åtgärder behöver vidtagas för att minska risken för negativa effekter på vattenmiljön. Det är dock inte klart om de föreslagna normerna kommer att fylla detta behov. Det går inte att bedöma om de enbart bygger på risken för skador, eller om de även tar hänsyn till medlemsstaternas möjligheter att nå normerna. För att vara trovärdiga krävs att normerna inte kompromissar med vilka halter som kan accepteras.

Förslaget innehåller vidare flera metodologiska problem:

1. Föroreningar ska mätas i vattenfas – filtrerat vatten för metaller och ofiltrerat för övriga ämnen. Tidigare studier som gjorts av IVL Svenska miljöinstitutet AB på uppdrag av miljöförvaltningen (IVL-rapport 1538) har visat att de flesta av de aktuella ämnena i stor utsträckning finns adsorberade till partiklar i stockholmsmiljön. Viss lokal variation finns beroende på vattnets omsättningstid, men även i mer generella beräkningar finner man att flertalet av ämnena huvudsakligen är adsorberade till partiklar. Att analysera sådana ämnen i ofiltrerat vatten blir sannolikt mer ett mått på vattnets innehåll av suspenderat material än på belastningen av föroreningar. I den refererade IVL-rapporten finns också data på de prioriterade ämnenas förekomst i sediment i Stockholm

och längs Svealandskusten, samt en bedömning av risken för skador på levande organismer av de uppmätta halterna.

Det är förvaltningens mening att normerna bör ta hänsyn till olika ämnens fysikalisk-kemiska egenskaper, som avgör deras förekomst i miljön. För sedimentbundna föroreningar är det sannolikt bättre att använda sedimentfällor. Förslaget anger att det ligger an på medlemsstaterna att komplettera gemenskapsnormerna med normer för sediment och biota. För att undvika onödigt kostsamma analyser bör inte gemenskapsnormerna anges som koncentration i vattenfas för ämnen som i huvudsak inte förekommer i denna förekomstform.

2. Förslaget anger inte vilka metoder som ska användas för provtagning och analyser. Om inte metoder för provtagning och analys definieras måste även gränsvärdena för halter betraktas som vaga. Förvaltningen har i ett nyligen genomfört projekt i samarbete med Stockholm Vatten AB konstaterat att det finns stora skillnader i resultaten när olika laboratorier analyserar vissa av dessa ämnen. Dessa problem måste hanteras och metoder för provtagning och analys måste standardiseras för att inte poängen med miljö kvalitetsnormerna ska gå förlorad.
3. Förslaget innebär att de prioriterade ämnena ska analyseras månatligen för att bestämma både årliga medelkoncentrationer och temporära koncentrationsförhöjningar. Detta är en annan strategi än för annan miljöövervakning i vattendirektivet, där mätningar görs mer sällan. Någon motivering till denna annorlunda strategi framgår inte. Förvaltningen konstaterar att en sådan strategi innebär kostnader för analyser som kommer att gå ut över annan angelägen miljöövervakning, och ifrågasätter behovet av att genomföra alla analyser i alla områden med samma frekvens. För ämnen som har konstaterats vara mindre problem i ett område bör analyserna göras med lägre frekvens.

I förarbetena till den nu föreslagna listan (t ex förslaget till beslut om listans upprättande 2000/0035 (COD) KOM (2000) 47 slutlig, och kommissionens rapport *Towards the Derivation of Quality Standards for Priority Substances in the Context of the Water Framework Directive* (Fraunhofer Institute, 2002)) konstaterar kommissionen att koppar är en av de fem metaller som kommer högst i prioritering. Man skriver bl a *“The toxicity of copper to aquatic organisms is well known and there is a considerable of information available covering the main taxonomic groups of fish and invertebrates.”* Miljö kvalitetsnormer för koppar i vatten finns i ett flertal medlemsstater (Österrike, Frankrike, Holland, Irland, Tjeckien m.fl) och finns med på danska Miljøstyrelsens *“Lista over uønskede stoffer”*. Mot bakgrund av den giftighet som kopparjonen uppvisar mot mark- och vattenlevande organismer och de förhöjda koncentrationer som uppmäts i olika medier i staden, och med stöd av bland annat försiktighetsprincipen finns det enligt förvaltningens uppfattning starka skäl att komplettera listan över prioriterade ämnen med koppar.

Förvaltningen konstaterar vidare att förslaget inte är anpassat för den föroreningsituation som råder i Stockholm med i huvudsak diffus belastning utan utpekade ansvariga förorenare. Det föreslås t ex att varje medlemsstat ska upprätta ett register över utsläpp och spill. För att ett sådant register ska vara meningsfullt bör det omfatta alla betydande utsläppskällor, även diffusa och naturliga källor. Idag är dock möjligheterna att identifiera och kvantifiera sådana källor begränsade, varför det krävs avsevärda insatser för att utveckla metoder för detta.

Förvaltningen instämmer i Kommissionens bedömning att kompletterande åtgärder för att förhindra förorening bäst utformas av medlemsstaterna.

Slut

Bilagor:

Bilaga 1 ”Förslag till Europaparlamentets och Rådets direktiv om miljö kvalitetsnormer inom vattenpolitikens område och ändring av direktiv 2000/60/EG”

Bilaga 2 ”Meddelande från kommissionen till rådet och Europaparlamentet Samordnade åtgärder för att förebygga och begränsa kemisk förorening av ytvatten i Europeiska unionen”